

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

9 ноември 1983 година*

„Искане за връщане на недължимо платено – Отражение върху цената на стоките на таксите, събирани в нарушение на правото на Общността”

По дело 199/82

с предмет преюдициално запитване към Съда на основание член 177 от Договора за ЕИО от председателя на Tribunale di Trento (Италия), за произнасяне по дело, висящо пред този съд между

Финансовата администрация на Италия (Amministrazione delle Finanze dello Stato)

и

SPA San Giorgio, фабрика за млечни продукти от Locate Triulzi, със седалище в Milano,

за определяне на принципите на Договора за ЕИО относно възстановяването на националните такси, събирани в нарушение на правото на Общността, и обхвата на Регламент № 1430/79 на Съвета от 2 юли 1979 г. относно възстановяването или освобождаването от вносни или износни мита, предвид определянето от националните законови разпоредби на някои условия за възстановяване на неправомерно събираните такси за извършване на санитарни инспекции,

СЪДЪТ,

в състав: г-н J. Mertens de Wilmars, председател, г-н Т. Koopmans г-н К. Bahlmann и г-н Y. Galmot, председатели на състава, г-н Р. Pescatore, г-н Mackenzie Stuart, г-н А. O'Keefe, г-н О. Due и г-н U. Everling, съдии,

генерален адвокат: г-н G. F. Mancini,

секретар: г-н Н. А. Riuhl, главен администратор,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 23 юли 1982 г., постъпило в Съда на 5 август 1982 г., председателят на Tribunale di Trento (Първоинстанционен съд в Trento) е внесъл на основание член 177 от Договора за ЕИО преюдициални въпроси относно от една страна определянето на принципите на Договора за ЕИО за възстановяването на таксите, събирани в нарушение на правото на Общността, и от друга страна относно тълкуването на Регламент № 1430/79 на Съвета от 2 юли 1979 г. за възстановяването или освобождаването от вносни или износни мита (ОВ L 175, стр. 1).

2. От документите по делото става ясно, че дружеството San Giorgio, ищец по главното дело, през периода от 1974 г. до 1977 г. е трябвало при внос на млечни продукти с

* Език на производството: италиански.

произход от държавите-членки на ЕИО да заплаща такса за санитарни инспекции, събирана в нарушение на правото на Общността.

3. След като дружеството San Giorgio е депозирало пред първоинстанционния съд в Trento иск за възстановяване на въпросните суми, председателят на съда с определение, издадено в рамките на процедура по съдебно нареждане, заставя Финансовата администрация на Италия да изплати на дружество San Giorgio сума в размер на 65 160 585 ITL, и разрешава временното изпълнение на това определение.

4. След като протестира решението на председателя на съда, Финансовата администрация представя иск за спиране на неговото изпълнение. В подкрепа на този иск тя привежда член 10 от Наредба-закон № 430 от 10 юли 1982 г., в който се съдържат разпоредби в областта на данъците върху производството, движението на петролните продукти, преките данъци, данък добавена стойност и свързаните с тях санкции (Gazzetta Ufficiale № 190 от 13.07.1982 г.), където се предвижда следното:

„Лице, което е заплатило изисквани неправомерно вносни мита, данъци върху производството, данъци върху потреблението или държавни налози, дори и преди датата на влизане в сила на настоящото решение, няма право да си възстанови заплатените суми, когато тяхната тежест е била прехвърлена по независимо какъв начин на други лица, освен в случай на явна грешка.

Тежестта се смята за прехвърлена всеки път когато стоките, за които е извършено плащане, са били прехвърлени на друго лице, дори и след извършване на обработка, преработка, монтиране, сглобяване или адаптиране, освен ако противното не се докаже с документи.,

5. Тъй като дружеството San Giorgio подлага под съмнение съвместимостта на тези разпоредби с принципите на правовия ред на Общността, председателят на съда, след разглеждане на „сериозния характер” на направените забележки и значението им за решението по иска за спиране на временното изпълнение, поиска от Съда да отговори на следните въпроси:

1) Съдът смята за необходимо да уточни следното с цел постигането на по-голяма яснота и при необходимост като допълнение към съдебната си практика, включена по-специално е залегнала в решенията от 27 март 1980 г. в дело 61/79 (Министерство на финансите/Дружество Denkavit), от 10 юли 1980 г. в дело 811/79 (Министерство на финансите/Дружество Ariete) и от 10 юли 1980 г. в дело 826/79 (Министерство на финансите/Дружество Mireco):

а) Дали даден национален закон, който (посредством дерогиране на общите правила относно исканията за връщане на недължимо платеното) обвързва възстановяването на някои такси (между които по-специално таксите за извършване на санитарна инспекция), които са събирани в нарушение на предписанията на правото на Общността, като такси ефектът от които е еквивалентен на митнически налози, с представяне на доказателство, че тежестта от тях не е била прехвърлена на други лица, и които едновременно с това не обвързва със същото условие възстановяването на който и да е друг неправомерно събран данък, мито или такса, трябва да бъде считан като дискриминационен и противоречащ на принципите на правовия ред на Общността; и има ли значение фактът, че таксите, визирани в горепосоченото правило, на практика са събрани неправомерно единствено защото противоречат на разпоредба от правото на Общността;

б) Дали представянето на документно доказателство за липса на такова прехвърляне, което по силата на горесцитирания национален закон представлява единственото условие за възстановяването на неправомерно събираните такси, прави „практически невъзможно упражняването на правата, които националните съдилища са длъжни да опазват”.

2) Дали правен режим на Общността, регламентиращ възстановяването на неправомерно събраните такси, без да предвижда никакво изключение за случаите на прехвърляне на тежестта на таксата на други лица, е бил въведен за първи път от 1 юли 1980 г., дата на влизане в сила на Регламент № 1430/79 на Съвета от 2 юли 1979 г. относно възстановяването или освобождаването от вносни или износни мита, който съгласно разпоредбите на член 1, параграф 2 се прилага към митата и таксите с еквивалентен ефект; дали този режим трябва да има приоритет над всеки друг по-стар или по-нов национален закон.

6. Необходимо е да се отбележи, че Наредба-закон № 430, прилагана към момента в който председателят на съда в Trento е взел решение да сезира Съда, не е преобразуван в закон, но разпоредби, идентични на разпоредбите на неговия член 10, са възприети по-късно в член 19 от Наредба-закон № 688 от 30 септември 1982 г. относно някои неотложни мерки в областта на данъчните приходи, преобразувана в закон № 873 от 27 ноември 1982 г. (*Gazzetta Ufficiale* № 270 от 30.09.1982 г. и № 328 от 29.11.1982 г.). Тази разпоредба гласи следното:

„Всяко лице, което е заплатило изисквани неправомерно вносни мита, данъци върху производството, данъци върху потреблението или държавни налози, дори и преди датата на влизане в сила на настоящата наредба-закон, има право на възстановяване на заплатените суми, ако докаже с помощта на документи, че тяхната тежест не е била прехвърлена по какъвто и да е начин на други лица, освен в случай на явна грешка.

Документното доказателство, посочено в предходната алинея, трябва да бъде представено също и когато стоките, за които е извършено плащане, са били прехвърлени на друго лице след извършване на обработка, преработка, монтиране, сглобяване или адаптиране. ...”

Допустимост

7. Италианското правителство оспорва допустимостта на въпросите, представени от председателя на Tribunale, Trento по време на предварителната фаза на производството. То изтъква, че иск за преюдициално заключение не може да бъде допустим в рамките на процедура за съдебно нареждане, тъй като решението, което трябва да се вземе на основание втората алинея от член 177, е в правомощията не на председателя на съда, а на съдебния състав.

8. Съдът припомня в това отношение своята установена съдебна практика, съгласно която правото да се сезира Съдът на основание член 177 принадлежи на всяка юрисдикция от държавите-членки, независимо от етапа на съдебното производство по спора, отнесен до тази юрисдикция, и вида на решението, което то трябва да постанови (относно това вж. решенията от 14.12.1971 г., *Politi*, 43/71, *Recueil*, стр. 1039, от 21.2.1974 г., *Birra Dreher*, 162/73, *Recueil*, стр. 201, и от 28.6.1978 г., *Simmenthal*, 70/77, *Recueil*, стр. 1453).

9. В това отношение е необходимо да се отбележи, че както взетото в рамките на процедурата по съдебно нареждане определение на председателя на съда в Trento, така и решението за евентуално преустановяване прилагането на това решение в резултат от протеста на Финансовата администрация, влизат в обхвата на актовете, визирани в член 177, алинея 2 от Договора.

10. Следователно предварителното възражение, повдигнато от италианското правителство, е необосновано.

По първия въпрос

11. С първия въпрос накратко се пита дали една държава-членка може да обвързва възстановяването на някои национални такси, които са събирани в нарушение на предписанията на правото на Общността, с представяне на доказателство, че тежестта от тях не е била прехвърлена на други лица:

- дали възстановяването е обвързано с правила относно доказването, които правят практически невъзможно упражняването на правата, които националните съдилища са длъжни да опазват;

- дали възстановяването на всеки друг неправомерно събран национален данък, мито или такса трябва да се подчинява на същите рестриктивни условия.

12. В това отношение на първо място е необходимо да се отбележи, че правото за възстановяване на таксите, събирани от дадена държава-членка в нарушение на правото на Общността, е последица и допълнение към правата, които се дават на лицата от разпоредбите на Общността, забраняващи таксите с ефект, еквивалентен на митата или, в зависимост от случая, забраняващи дискриминационното прилагане на вътрешни такси. Макар и възстановяването на таксите да може да се извършва само според процесуалните условия и условията по същество, които са определени от различните национални законодателства в съответната област, но също така, както става ясно и от установената практика на Съда, тези условия не могат да бъдат по-неблагоприятни отколкото условията, засягащи подобни искания относно национални такси, и не могат да бъдат определяни по начин, който прави практически невъзможно упражняването на правата, дадени от правната система на Общността (в това отношение вж. следните решения на Съда: 16.12.1976 г., *Rewe и Comet*, 33 и 45/76, *Recueil*, стр. 1989 и 2043; 27.02.1980 г., *Hans Just/Датско министерство на данъците и акцизите*, 68/79, *Recueil*, стр. 501; 27.03.1980 г., *Denkavit Italiana*, 61/79, *Recueil*, стр. 1205; 10.07.1980 г., *Ariete и Mireco*, 811 и 826/79, *Recueil*, стр. 2545 и 2559, като трите последни решения са цитирани от преpraщаният национален съд).

13. Въпреки това, както и Съдът го признава в своята по-ранна съдебна практика, и по-специално във вече цитираното решение от 27 февруари 1980 г. (*Hans Just*), правото на Общността не създава пречки дадена национална правна система да откаже възстановяването на неправомерно събирани национални такси, когато те биха довели до неоправдано обогатяване на правоимащите. Следователно от гледна точка на правото на Общността нищо не пречи съдилищата в съответствие с националното им право да вземат предвид факта, че неправомерно събираните такси биха могли да бъдат включени в цените на стоките и по този начин да бъдат прехвърлени на купувачите. Така че не могат да бъдат считани принципно като несъвместими с правото на Общността разпоредбите от националното законодателство, които изключват възстановяването на данъци, мита и такси, събирани в нарушение на правото на

Общността, когато се установи, че лицето, принудено да заплати тези такси, реално ги е прехвърлило на други субекти.

14. За сметка на това са несъвместими с правото на Общността всички начини на доказване, ефектът от които е да направят практически невъзможно или прекалено трудно възстановяването на такси, събирани в нарушение на правото на Общността. Такъв е случаят по-специално на някои презумпции или правила относно представянето на доказателства, които имат за цел да прехвърлят на данъкоплатеца задължението за установяване на факта, че заплатените в резултат на неправомерно изискване такси не са прехвърлени на други лица, или на специалните ограничения относно формата на доказателствата, които могат да бъдат представяни, като например изключването на всеки друг вид доказателство освен документното. След като се установи несъвместимостта на тяхното събиране с правото на Общността, съдията трябва да запази свободата си на преценка на това дали тежестта на таксата е прехвърлена изцяло или отчасти върху други лица или не.

15. В пазарна икономика, основана на свободата на конкуренция, въпросът дали и в каква степен наложеното на вносителя данъчно бреме може реално да бъде прехвърлено чрез последователни икономически сделки, съдържа степен на несигурност, която не може системно да бъде вменявана на лицето, принудено да заплаща такса, която е несъвместима с правото на Общността.

16. Освен това съдията от националния съд отправя запитване до Съда дали една рестриктивна нормативна уредба относно възстановяването на таксите, събирани в нарушение на правото на Общността, е съвместима с принципите на Договора за ЕИО, когато тя не се прилага по еднакъв начин към всеки друг национален данък, мито или такса. В това отношение той припомня решенията, в които Съдът, след като е констатирал че проблемът с оспорването на неправомерно събираните такси или с възстановяването на платени неправомерно налагани такси е решен по различни начини в държавите-членки и дори в рамките на една държава-членка, според различните видове въпросни данъци и такси (за това, по-специално вж. решението от 27.03.1980 г., *Denkavit Italiana*), подчертава, че лицата, които предявяват правата си по силата на разпоредбите на правото на Общността, не могат да бъдат третирани по по-неблагоприятен начин, отколкото лицата, които подават подобни оплаквания въз основа на националното право.

17. Относно това е необходимо да се уточни, че формулираното от Съда изискване за недискриминация не може да бъде схващано като оправдаващо законодателни мерки, предназначени да направят практически невъзможно всяко възстановяване на такси, които са събирани в нарушение на правото на Общността, при условие че същото третиране се прилага към данъкоплатците, които имат подобни оплаквания поради нарушаване на националното данъчно право. Фактът, че определен режим на представяне на доказателства, който е признат за несъвместим с разпоредбите на правото на Общността, разширява своя обхват по силата на закона, като обхваща значителна част от националните данъци, мита и такси или дори като обхваща цялата съвкупност от тях, не може да бъде причина за отказ за възстановяване на таксите, събирани в нарушение на правото на Общността.

18. Следователно на първия въпрос трябва да се отговори, че никоя от държавите-членки не може да обвързва възстановяването на национални такси, събирани в нарушение на правото на Общността, с представянето на доказателство, че тези такси не са били прехвърлени върху други лица, ако възстановяването е обвързано с начини

на доказване, които правят практически невъзможно упражняването на това право, като това важи също и в случая, при който възстановяването на други данъци, мита или такси, събирани в нарушение на националното право, зависи от изпълнение на същите рестриктивни условия.

По втория въпрос

19. С втория въпрос се пита дали на проблемите, изложени в първия въпрос, може да бъде намерено решение на основата на Регламент № 1430/79 на Съвета от 2 юли 1979 г. относно възстановяването или освобождаването от вносни или износни мита (ОВ L 175, стр. 1).

20. Необходимо е да се обърне внимание на съдията от националния съд на факта, че този регламент, който управлява възстановяването или освобождаването от събирани неправомерно вносни или износни мита, по силата на неговия член 1, параграф 2 се прилага единствено към митата, таксите, налози и мита, въведени от различни разпоредби на Общността и събирани от държавите-членки от името на Комисията. Така че този регламент не се прилага към националните мита, данъци и такси, които може да се събират в нарушение на правото на Общността.

21. При все че този регламент има за цел да осигури възстановяването на неправомерно събираните такси от страна на Общността, като въвежда за тази цел прецизна процедура, въпреки това той е неприложим към въпроса за възстановяването на националните такси.

По съдебните разноски

22. Разходите, направени от правителството на Италианската република и от Комисията на Европейските общности, за представяне на становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, поставени от председателя на Tribunale, Trento с определение от 23 юли 1982 г., реши:

Никоя от държавите-членки не може да обвързва възстановяването на национални такси, събирани в нарушение на правото на Общността, с представянето на доказателство, че тези такси не са били прехвърлени върху други лица, ако възстановяването е обвързано с начини на доказване, които правят практически невъзможно упражняването на това право, като това важи също и в случая, при който възстановяването на други данъци, мита или такси, събирани в нарушение на националното право, зависи от изпълнение на същите рестриктивни условия.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 9 ноември 1983 година.

Подписи